

Hayat

*Hayata, daima hayata.. dünyaya
daha çok hayat katalım !...*

Nietzsche

Cilt VI. 15 Temmuz 1929. Sayı : 135

Mektepten çıktıktan sonra

1929 tedris senesi nihayete erdi. Birçok genç artık hayata atılacaklardır. Girecekleri cemiyet içinde çalışırlarken mektep sıralarında o kadar kuvvetle duymadıkları mütezat hislerle karşılaşacaklar, içlerindeki ihtiraslarla, hariçte görecekları mukavemetler arasında kendileri için açacakları bir yolda yürüyüp gideceklerdir.

Liseden çıkan gençler önlerinde «ne olmalıyım» hangi mesleğe girmeliyim?, sualı karşısındadırlar. Yüksek mektepten çıkanlar ruhlarında bir an evvel bulundukları meslekte en yüksek mevkie çıkmak, en menfaatli işi bulmak ateşini taşırlar. İçlerinde cemiyet ve tabiat içindeki tezatlar karşısında bocalıyanlar da olabilir, yahut bugünün cereyanları karşısında kayıtsız, kendilerine verilecek işi makine gibi yapmağa yarayanlar da vardır. Bu gençlerin duyguları arasında dolaşınız, azçok istikbali görürsünüz.

«Ne olmalıyım, hangi mesleğe girmeliyim?» Endişesi içinde kalan lise mezunları kendileri için doğru bir yol bulmak istiyorlarsa istidatlarından başka hiçbir tesire kapılmamalıdırlar.

İstidattan maada gençler üzerine tesir yapacak binbir amil vardır. Yapamıyacağınız işlere bugün için daha kârlı olduğunu ileriye sürerek girmegi teklif edenler, istidadınız olan meslekte kuvvetli ve liyakatlı olmak için uzun çalışmak lâzım geldiğini söyleyerek sizi yese düşürenler bulunabilir; bunların hiç birine kulak asmayarak en liyakatlı olabileceğiniz mesleği tereddütsüzce tercih etmelisiniz, o mesleğin en kuvvetli adamı olmak ihtirasını daima duymalısınız. Bilinmelidir ki her meslek kuvvetli ve liyakatlı adam bekliyor. Tebellür etmiş istidadı olmayan gençlerin meslek aramalarıdır. Çok yazık ki mekteplerimizin bir kısmı gençlerde hakikî istidatların açıkça belirmesine müsaade edecek vaziyette değildir. Gençlerin çoğu en ziyade hangi yolda liyakat gösterebilecek bir haldedir, bunu bilmiyerek hayata girmektedirler.

Tabiat ve hayat çok merhametsizdir. Yapamıyacağınız işe girerseniz mütemadiyen ezilirsiniz, eğer kalbinizde yükselmek hırısı da varsa o vakit liyakattan, ehliyetten,

— Mekteplerini bitirenlere —

doğruluktan başka tariklerle ilerlemek isteyeceksiniz. İşte o zaman cemiyete muzır bir insan olursunuz.

Mektepler, talebesinin günün birinde muhtelif yollara gireceğini düşünerek onları bir kalıptan çıkmış insanlar haline getirmekten ziyade en ziyade beliren istidadının inkişafına yardım eylemeli, o yolda hakikî mürşit olmalıdır. Bunun için onlara beğendikleri işle uğraşmağa vakit bırakmak, istekleriyle kitap seçmeğe ve okumağa hevesli yapmak lâzımdır. Bunun lâzım olduğuna samimiyetle inandığımız ve yapabildiğimiz gün gençlere hakikî yardımını yapmış olacağız.

Yüksek mekteplerden çıkan gençler hayata atılıyorlar. Her şeye muhtaç bir memletin istikbalini teşkil edecekler. Onun için emel elbette şu dur: daha evvel geçenlerden fazla ehliyetli olmak... Bunun birinci şartı girdikleri meslekte daha evvel çalışanların yaptıklarını iyi bilmek, yapamadıkları noktaları iyi takdir ediliyebilmek, onların zayıfları ve kuvvetli taraflarını bulabilmek.. Böyle bir muvazane yaptıktan sonra liyakat ve kuvveti-
-Lütfen beşinci sahifeye bakınız-

On beş gün içinde

Hayat ve neşriyat

Hayat'ın yeni şekli

«Hayat» mecmuası matbuat âleminde ilk görüldüğü zaman gayesi şu idi; *İlim ve san'at için en nafi bir unsur haline gelmek*. Bu maksatla her türlü fedakâlığa katlanan Hayat, üç seneye yakın bir zamandan beri, memleketimizdeki mühim bir boşluğu, tek başına doldurmağa çalıştı. Bu emelinde ne kadar muvaffak olduğunu uzun uzadıya tahlile lüzum görmüyoruz. Arkada bıraktığımız beş büyük cilt, beş büyük eser sayılmasa bile, üç senelik bir uğraşmanın ağır ve canlı birer mahsulüdür.

Geçen sene, gene bir cildin nihayet bulması münasebeti ile, *«Hayat, kendisi ile alakadar olantek bir münevver kalıncaya kadar neşriyatına devam edecektir»*, demiştik. Bu geçmiş sözü burada da aynı kat'iyetle tekrar edeceğiz. Başka memleketlerde henüz bir imtihan devresi alan üç senelik bir hayat, bizde, hemen her mecmua için elim bir ihtizar teşkil etmektedir. Bununla beraber, Hayat, bu üç senelik mesaisinden birkat daha kuvvetli, bir kat daha genç olarak çıkmakta, ve bitmez tükenmez bir faaliyet için kendisinde yeni ve taze bir kudret bulmaktadır.

Hayat'ın ilim ve san'at muhiti için en faydalı bir mecmua haline gelmek maksadından başka şey gözetmediğini kaydetmiştir. *Fakat bu maksad en güzel ve en müsbet bir şekilde temin etmenin de nasıl lâzım geldiğini düşünmek mec-*

buviyetinde idik. Üç senelik neşriyatımızdan doğan tecrübe, bu şeklin daha mükemmelini bize öğretti. Bunun için Hayatın neşriyatında ve şeklinde bir değişiklik vücuda getirmenin lüzumuna kani olduk.

İşte bu kanaatin verdiği kuvvetle Hayatı bu sayısından itibaren yeni bir şekilde neşretmeği kararlaştırdık.

Arada geçen iki üç haftalık bir müddeti, tevakkuf devri değil, yeni bir hamle için hızalma telâkki etmelerini aziz okuyucularımızdan rica ederiz.

Putları Kırıyorlar

Edebî tenkitlerde başlıca şart şudur: Bir eserin iyi taraflarını göstermek, kusurlu cephelerinin nasıl tadil olunacağına işaret etmek. Hiç bir güzelliği olmayan baştan başa noksan ve zevksizlikten ibaret bulunan bir eserin tenkit edilmesine imkân yoktur. Tenkide hak kazanan bir eserde muhakkak bir meziyet var demektir.

Son aylar içinde matbuatımızda garip ve ölçüsüz bir tenkit baş gösterdi. Bu tarz tenkidi, bir gazete satışı gibi hafif ve dürüst olmayan bir maksada atfetmiyerek, samimî olarak kabul ve münakaşa etmek istiyoruz. Bunlar: «Putları kırıyoruz!» diye haykırıyorlar. Kırılan putlardan birincisi Hâmit, ikincisi de Mehmet Emin Beylerdir!

Bu neşriyattan maksat, edebî vs hissî bir muhit uyardırmak ise, tutulan usul ve

kullanılan vasıta ancak kötü bir kargaşalık tevhit eder, hiç bir iyi netice vermez. Ne o put kırılır, nede o puta hücum edenler iyi bir şöhret kazanır. Zaten bu tenkitlerin husule getirdiği tesir de gösteriyor ki vaziyet, putlardan ziyade, kendi aleyhlerinedir. Şu halde buna «put kırmak» değil, «pot kırmak» demek daha doğrudur. Yalnız bu hücumları yapanların zekâsı ve zevkleri hakkında menî bir hükme malik olmadığımız için, meselenin edebî cephesi bu kadar zaif olduğuna göre, büsbütün başka bir maksat arıyoruz.

Bu tenkitlerde aradığımız maksat var mıdır, bunu kuvvet ve kat'iyetle tahmin etmek te mümkün değildir. Bizce içtimâî ve iktisadî prensip takip edenler, o prensipleri ve onların istinat edeceği muhiti anlatmalıdırlar. Abdulhak Hâmit ve Mehmet Emin Beylerde istediklerini bulamayınca onların bütün can damarlarına neşter vurmak, lüzumsuz ve faydasız bir hiddettir. Onlar memlekette, halktan uzun uzadıya, acı acı bahsetmişler, fakat bu bahislerinde belki bugün tenkit eden bir kaç kişinin arzusunu tatmıyacak noktaları hatırlarına getirmemişlerdir. Onlar işçiden bahsetmemişlerse bu edebî bir kusur değildir, nitekim bugün işçiden bahsetmek te tek başına edebî bir meziyet addolunamaz. Kim bilir, belki de Türkiyenin bu noktadan vaziyeti «kırılan putlar» in ideallerine daha uygundur.

Bir makale

İstatistik mudiri umumisi M. Kamil Jakar. İstanbul gazete rinden birinde, senenin en mühim iktisadî makalesini neşretmiştir. M. Kamil Jakar bu makalesi ile Türkiye'yi müstehlik vaziyetinden kurtararak onu mustahsil memlekeler sınıfına ithal etmiştir.

İlmî bir görüşün ne olduğunu bir daha anlamak için kat'î rakamlara istinat eden bu makaleyi okumak lâzımdır. Şimdiye kadar, her sene sonunda Gümrük istatistikleri intişar eder etmez gazetelerde korkunç bir şikâyet yükselirdi: İthalâtımız, ihracatımızdan on milyonlarca lira fazladır. Bu gidişle memleketimiz beş altı sene sonra para sız kalmak tehlikesine maruz kalacaktır. Türkiye'yi müstahsil yapabilmek için ne zaman anlaşılacaktır?

M. Kamil Jakar'ın yazısı işte bize bu hayırlı ruyayı müjdeliyor: Türkiye, bugün, ihracatı ithalatından fazla, müstahsil bir haldedir. Telaşa, endişeye hacet yoktur; yarının ufukları açık ve parlaktır! O halde Gümrük istatistiklerinin aleyhimize ve yanlışı olan rakamları neyi ifade ediyor? Basit bir tüccar hilesini!.. Zira, bizde ihracat yapacak bir kimse, vergi ve rusumdan tasarruf için, beyannamesine maliyet fiyatını yazıyor. Halbuki o gün borsa, satılan eşyanın bedelini daha yüksek kaydetmektedir. İşte Gümrüğü atlatmak için Türk ve ecnebi tüccar arasında yapılan bir antant, bizi, senelerden beri düşündürmekte idi.

Hakikatin yüzü acidir derler. O, eski devirlere ait olacak ki artık bize hakikatin yüzü hayalden daha tatlı gelmeğe başladı!

Ergenekon

Değerli edibimiz Yakup Kadri Bey, mutareke sene-

lerinde, İkdam'da neşrettiği makalelerden bir kısmını «Ergenekon» ismi altında ve güzel bir mukaddemeyle, kitap halinde çıkarmıştır. On sene evel bütün memleket gençlerine yakın bir şafağın müjdesini veren bu çok özlü ve çok ümitli yazılar, bugün, Ergenekon'da hazin bir hatıra gibi yaşıyor. Türk milleti, etrafını çep çevre saran demir dağı eriterek, son Ergenekon'undan fışkırdığı gündemberi hür ve ferah ruhunda yegâne üzüntü olarak o kara günlerin hatırasını taşıyor.

Türk nesrinin en san'atkârı Yakup Kadri Beyin kudretli kalemi ve metin üslubu, Ergenekon'u ile, bize o hatıraları bir az daha yakından ve bir kerre daha yaşatmaktadır. Biz bu tahatturla bulunduğumuz şu zaman ile geçirmiş olduğumuz o devir arasındaki büyük farkı bütün havassı hamsemizle anlıyoruz, ve yenilik, dürüslük, fikir ve kuvvet ifade eden son rejime candan bağlanıyoruz.

Tenkit sayfalarımızda tekrar bahsetmek hakkını muhafaza ettiğimiz bu değerli eser, Yakup Kadri Beyin, şüun ve hadisattan yaşayan bir cevher çıkarmak kudretini gösteriyor.

Hayat

On beş günde bir çıkan ilim, Felsefe ve san'at mecmuası

İdarehanesi :

Ankara Maarif Eminliği
yanındaki daire

İstanbul Ankara Caddesinde 87 numarada

Abone : Seneliği 375 kuruş.

Mes'ul Müdür: Faruk Nafiz

Bir edip, bir san'atkâr, eğer muayyen bir zamanda bir nesil üzerine tesir yapmışsa şöhret ve hürmete hak kazanmış, edebiyat tarihine girmiş demektir. Hâmit Bey de böyle değil midir? Mehmet Emin Beyin tesiri olmamış mıdır? Hâmit Beye dâhi dedirten sebep, etrafta vücuda getirdiği, büyük muhabbet ve hayranlıktır. Emin Beye, Millî şair dedirten sebebi de o zamana kadar «Ben bir türküm, dinim, cinsim uludur!» diyeşinde bulabiliriz. Unutulmamalıdır ki bu söz 313 harbinde söylenmiştir. Bunlar üzerinde durmak doğru değildir. Her nesil kendisinden bir evvelkini inkâr ede ede giderse ortada okuna cak eser ve sevilecek şahsiyet, bir şey, bir şey kalmaz. Bunun böyle olması lâzım geldiğinde ısrar edenler varsa bilsinler ki beşiklerdeki çocuklar da kendilerinden bir, hatta bir kaç evvelki nesildir!

Diyorlar ki bugünkü edebiyatı yapan inkişafın mantığıdır, ve demek istiyorlar ki bu edebiyatla beraber her değişen şeyi bu edebiyatın mantığı vücuda getirmiştir. Ortada yalnız zamandan ve bu mantıktan başka bir kuvvet yoksa bütün bu idealleri aşlamak için yaptığımız cehitler, bütün bu yazılar faydasız demektir: Zira bu hamlelerde şahıslar ve şahsiyetler zikrolunmıyor. İnsanlar olmasa ne zaman düşünülür, ne de inkişaf mevzu bahis olurdu! İnsanlar olmasa put kıranlar böyle boşluğa bağırıp çağırmazlardı!

Her asalet gibi kelimelerin asaletine de duşman olduğunu söyleyenlere tavsiye ederiz: Halkın, Türk milletinin dilini kullansınlar. Bu dil, her sınıf türk halkının dili, mezbele dili değildir. Halkımız put kırarak pot kırmaz, konuşurken küfretmez.